

PHÁT HUY LỰC LƯỢNG TOÀN DÂN TRƯỚC ĐẠI DỊCH COVID-19

NGUYỄN THỊ LUYỆN*

Một Việt Nam hào khí với Đại thắng Mùa Xuân năm 1975, thời khắc này cách đây 45 năm, người dân Việt Nam khi ấy sống trong không khí hân hoan của sự kiện lịch sử trọng đại giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, giang sơn thu về một mối, Bắc Nam sum họp một nhà.

Nhưng cũng thời khắc này năm 2020 lại là bước ngoặt mới của lịch sử do đại dịch mang tên COVID-19 gây ra. Đại dịch COVID-19 được xem là biến cố y tế hiếm có đã và đang tác động đến hầu hết các quốc gia và vùng lãnh thổ. Về mặt y tế, đại dịch COVID-19 đã ảnh hưởng đến hàng tỷ người trên hành tinh. Theo Bộ Y tế, tính đến 30/4/2020, đã có hơn 3 triệu người nhiễm bệnh ở hơn 210 quốc gia/vùng lãnh thổ, hơn 200 nghìn người tử vong, và con số này đang tiếp tục gia tăng. Đến nay, khoảng 100 nhóm nghiên cứu vắc xin và thuốc trị COVID-19 nhưng giới khoa học dự báo sẽ khó có sản phẩm hoàn thiện trong vòng 1 năm tới. Với tính chất phân hủy xã hội, virus không phân biệt biên giới, các nhà lãnh đạo thế giới đang xử lý khủng hoảng theo cách riêng từng quốc gia.

Trước đại dịch COVID-19, quốc gia với hơn 95 triệu dân, giáp Trung Quốc – quốc gia đầu tiên bùng phát đại dịch, trong điều kiện nguồn lực tài chính, trang thiết bị y tế hạn hẹp; ý thức vệ sinh của người dân hạn chế, Việt Nam có kịch bản riêng trong phòng chống dịch bệnh. Từ giữa tháng 1/2020, Ban Chỉ đạo quốc gia phòng chống dịch COVID-19 đã được thành lập, tập hợp các bộ, ban, ngành, giới y học và khoa học để đưa ra những dự đoán về sự bùng phát của COVID-19. Đại diện WHO đánh giá, “sau khi ca mắc đầu tiên trong nước được phát hiện, Việt Nam đã quyết định đóng cửa hàng không với Trung Quốc và siết chặt kiểm soát 1.000km đường biên giới trên bộ, đường mòn, lối mờ” (Lê Thị Thu Hằng, 30/4/2020). Thời điểm này, Việt Nam đã quyết định đóng cửa các doanh nghiệp không thiết yếu và trường học cũng như tiến hành chế độ cách ly quy mô lớn.

Tại cuộc họp chiều ngày 27 tháng 1 (mùng 3 Tết), chủ trì cuộc họp về bệnh viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của virus Corona (nCoV), Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc nhấn mạnh “chiến tranh” chống COVID-19, xem “chống dịch như chống giặc” (Bộ Y tế, 27/1/2020). Ngày 30 tháng 3, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn

* Viện Khoa học xã hội vùng Nam Bộ.

Phủ Trọng đã phát đi Lời kêu gọi đồng bào, đồng chí, chiến sĩ cả nước và đồng bào ở nước ngoài đoàn kết một lòng, thống nhất ý chí và hành động, thực hiện quyết liệt, hiệu quả những chủ trương của Đảng và Nhà nước, sự chỉ đạo, điều hành của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ để bảo đảm chiến thắng đại dịch SARS-CoV-2.

Trước tình hình dịch bệnh ngày càng diễn biến phức tạp, bùng phát trên phạm vi toàn cầu, ngày 27/3/2020 Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị 15/CT-TTg nhằm quyết liệt thực hiện đợt cao điểm về phòng, chống, kiểm chế, kiểm soát sự lây lan dịch bệnh trên toàn quốc. Tiếp theo, ngày 31/3/2020, Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị số 16/CT-TTg về các biện pháp cấp bách phòng, chống dịch COVID-19. Theo đó, cách ly xã hội được thực hiện. Toàn dân nghiêm túc và tự giác thực hiện theo Chỉ thị của Chính phủ. Các hoạt động phòng, chống dịch bệnh được diễn ra theo đúng kịch bản. Lực lượng y bác sĩ đã về hưu và các sinh viên trường y được huy động tham gia chống dịch, nhiều doanh nghiệp đã triển khai các ATM phát gạo hỗ trợ những đối tượng gặp nhiều khó khăn. Để chuẩn bị thêm điều kiện nhân lực, phương tiện đón lượng lớn người Việt Nam từ nước ngoài và du học sinh về nước, Ban Chỉ đạo quốc gia phòng chống dịch COVID-19 đã giao cho Bộ Quốc phòng lên phương án tiếp nhận các trường hợp cách ly tập trung. Nhiều bệnh viện, doanh trại quân đội, ký túc

xá trường đại học và khu dân cư ở Hà Nội, TPHCM và các địa phương được sử dụng làm trung tâm cách ly.

Với “chiến lược chủ động giảm thiểu số ca nhiễm” bằng các biện pháp như: tập trung xét nghiệm những trường hợp nghi nhiễm, sau xét nghiệm là truy vết một cách chặt chẽ lịch sử tiếp xúc đối với mọi trường hợp nhiễm bệnh, cách ly ngay lập tức, và nhanh chóng tạo ra ứng dụng để khai báo y tế trên điện thoại. Bên cạnh đó, lệnh cách ly bắt buộc trong 14 ngày đối với tất cả những người nhập cảnh được thực hiện nghiêm túc. Quá trình này được hỗ trợ bởi việc huy động quân đội, cảnh sát, hệ thống y tế, nhân viên nhà nước, và chiến dịch truyền thông “mạnh mẽ và sáng tạo” bao gồm thông tin truyền hình, mạng xã hội và tranh cổ động...

Thời điểm hiện tại Việt Nam có 270 ca nhiễm, không có trường hợp tử vong – đây là con số thấp hơn Hàn Quốc, Đài Loan, Singapore (lần lượt là 10.702, 427, 11.178 ca, tính đến ngày 24/4/2020) – ba nơi thường xuyên được báo chí quốc tế khen ngợi về chống dịch COVID-19 (Trọng Thuấn, 25/4/2020).

Theo nhận định của Giám đốc Chương trình Đông Nam Á tại Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế CSIS Mỹ Amy Searight khi nói về công tác phòng chống dịch COVID-19 ở Việt Nam, chính phủ Việt Nam có hình thức quản lý tập trung, đoàn kết và được tổ chức tốt. Ngoài ra, chính phủ Việt Nam cũng gắn kết chặt chẽ

và hiệu quả với người dân trong nỗ lực đối phó với dịch bệnh COVID-19 (Trọng Thuấn, 25/4/2020).

Ngày 21/4, trong buổi họp báo, Takeshi Kasai, Giám đốc Khu vực Tây Thái Bình Dương của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), đã đánh giá cao công tác kiểm soát dịch COVID-19 tại Việt Nam. Ông nhấn mạnh, Việt Nam đang đứng đầu về hiệu quả kiểm soát dịch bệnh với số lượng ca nhiễm Corona virus thấp nhờ nỗ lực của toàn hệ thống chính trị, sự chỉ đạo mạnh mẽ của Chính phủ cùng tinh thần đoàn kết, hợp tác của người dân trong cuộc chiến chống lại COVID-19.

Theo Takeshi Kasai, “Việt Nam cho thấy sự lãnh đạo mạnh mẽ của Chính phủ trong việc thực hiện những quyết sách và biện pháp kiểm soát tốt đại dịch COVID-19”, ông khẳng định: “Tôi còn nhớ có thời điểm Việt Nam phải tiến hành cách ly hơn 80.000 người. Họ thật sự đã phản ứng rất mạnh mẽ trước đại dịch COVID-19. Đó có thể là lý do Việt Nam duy trì được số ca nhiễm bệnh rất thấp. Nhưng tôi cũng muốn nói thêm rằng, đằng sau nỗ lực của Chính phủ cũng là sự đóng góp của người dân Việt Nam. Cuộc sống của họ trong thời điểm áp dụng biện pháp hạn chế đi lại và giãn cách xã hội không hề đơn giản, nhưng người dân Việt Nam đã hoàn thành phận sự của mình đầy trách nhiệm” (dẫn theo Lê Thị Thu Hằng, 24/4/2020).

Theo đại diện WHO tại Việt Nam, phản ứng trước đại dịch của Việt Nam

thể hiện sự chủ động và nhất quán trong suốt quá trình chống dịch. TS. Kidong Park nhấn mạnh: “Điều đó có được là nhờ sự tham gia quyết liệt của Chính phủ, các bộ, ngành cũng như sự hưởng ứng, tin tưởng của người dân” (dẫn theo Lê Thị Thu Hằng, 24/4/2020).

Việt Nam trong phòng chống đại dịch COVID-19 với ‘thế và lực’ khiêm tốn so với các nước trong khu vực và trên thế giới nhưng đã khống chế dịch bệnh trong thời gian qua với con số thiệt hại thấp nhất có thể. Song song đó, các chuyên gia Việt Nam đã tập trung, nỗ lực nghiên cứu phân lập được virus thành công, sản xuất thành công sinh phẩm xét nghiệm (Thái Bình, 29/4/2020). Thắng lợi bước đầu trên mặt trận chống dịch, trước hết bởi tính ưu việt của chế độ chính trị, sự lãnh đạo của Đảng và Chính phủ, và bên cạnh đó là sự đoàn kết, đồng lòng, tinh thần tương thân, tương ái của người Việt Nam. Với hiệu triệu “chống dịch như chống giặc” của Chính phủ, nhân dân cả nước vào cuộc. Y bác sĩ trên tuyến đầu chống dịch không quản khó khăn vất vả ngày đêm trực tiếp đối diện chăm sóc, cứu chữa bệnh nhân. Với hàng trăm nghìn người cách ly tập trung và tự cách ly, hơn 60 nghìn người từ nước ngoài về nước, hơn 3 tỷ tin nhắn gửi cho người dân về phòng chống dịch; nhiều thông tin sai lệch về tình hình dịch bệnh gây hoang mang xã hội cơ quan chức năng phải xử lý; hàng trăm chốt trực tại các cửa khẩu và đường biên giới

trên bộ, các khu vực dân cư ở thành thị và nông thôn... lực lượng công an, quân đội, dân quân tự vệ trực chiến thực hiện nhiệm vụ. Trong những ngày chống dịch, hình ảnh y bác sĩ, thầy cô và sinh viên ngành Y tận tâm, tận tụy đầy trách nhiệm; các chiến sĩ ngày đêm trên tuyến đầu chốt trực, phản ứng nhanh xử lý tình huống về dịch bệnh đầy rủi ro, gian khó, vất vả vì người bệnh và an toàn xã hội làm lay động lòng người. Nhiều cá nhân, tổ chức và đoàn thể thể hiện trách nhiệm cộng đồng, trách nhiệm xã hội cao đẹp như: cung cấp lương thực, thực phẩm, khẩu trang, giảm giá thuê nhà ở cho người dân và công nhân có hoàn cảnh khó khăn; tự nguyện sử dụng khách sạn, phòng trọ làm nơi cách ly; tặng dụng cụ máy móc thiết bị y tế cho bệnh viện;... trong phòng chống dịch bệnh. Với tinh thần tương thân tương ái, không phân biệt già - trẻ, giàu - nghèo, người dân cùng sẻ chia, giúp đỡ lẫn nhau, lá lành đùm lá rách. Sự đoàn kết, thương người như thể thương thân trong tâm hồn, tình cảm mỗi người Việt Nam hơn bao giờ hết càng khó khăn càng sáng rõ tấm lòng nhân dân đối với đất nước, đặc biệt khi dân tộc đối diện khó khăn và lâm nguy. Tinh thần trách nhiệm phòng chống dịch thể hiện qua ý thức của mỗi người dân trong đời sống và sinh hoạt cộng đồng thời kỳ này. Thông tin chia sẻ trên mạng xã hội hướng tới niềm tin và đoàn kết chống dịch bệnh ngày càng cao. Từ nông thôn đến thành thị, từ vùng cao đến

miền xuôi, người dân Việt Nam được thông tin nhất quán để nhận diện các đặc trưng cơ bản của dịch COVID-19, về dấu hiệu nhận biết bệnh, sự lây lan và mức độ nguy hiểm, cách phòng chống. Với sự nhận biết đúng và đủ về dịch bệnh, người dân có ý thức tự chăm sóc sức khỏe bản thân, ăn uống sinh hoạt điều độ và vệ sinh, đeo khẩu trang và giữ khoảng cách an toàn khi tiếp xúc với người khác, thực hiện khai báo y tế trung thực và nghiêm túc thực hiện cách ly và tự cách ly theo quy định.

Trong bối cảnh các nước vẫn đang đối mặt với nguy cơ cao từ dịch bệnh, Việt Nam chưa thể khẳng định ít rủi ro trong thời gian tới. Nhưng qua hơn 3 tháng kể từ khi Chính phủ tuyên bố phòng chống dịch cấp quốc gia và phát đi thông điệp “chống dịch như chống giặc”, Việt Nam bước đầu có sự thành công trong tổ chức và thực hiện phòng chống đại dịch COVID-19. Mỗi chúng ta, những người dân Việt Nam trong thời kỳ hòa bình, ổn định và phát triển kinh tế - xã hội cũng như bè bạn quốc tế dễ dàng nhận thấy bài học cho sự thành công chống COVID-19 của Việt Nam có nguyên nhân từ tổ chức thực hiện mà trong đó phát huy tổng lực lực lượng toàn xã hội tham gia giữ vai trò quyết định trong “chiến dịch” này.

Sự khủng hoảng y tế từ đại dịch COVID-19 kéo theo khủng hoảng kinh tế - xã hội trên mọi phương diện. Trước tác động kép từ đại dịch, Việt Nam tiếp tục phát huy sức “đề kháng”

vốn có từ Đại thắng Mùa Xuân năm 1975 đến “chống dịch như chống giặc” thời bình của nhân dân trong thời gian qua, vừa tiếp tục phòng chống dịch

bệnh, vừa vực dậy nền kinh tế, tranh thủ thời cơ để ổn định và phát triển xã hội trong tình hình mới. □

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Thái Bình. 29/4/2020. “Việt Nam tập trung nghiên cứu, sản xuất vaccine phòng, chống COVID-19”, <https://ncov.moh.gov.vn/web/guest/-/viet-nam-tap-trung-nghien-cuu-san-xuat-vaccine-phong-chong-covid-19>, truy cập ngày 01/5/2020.
2. Bộ Y tế - trang tin tổng hợp, <https://www.moh.gov.vn/tin-tong-hop>, ngày 30/4/2020.
3. Lê Thị Thu Hằng. 24/4/2020. “Liên hiệp quốc tôn vinh Việt Nam là nước đầu tiên chiến thắng COVID-19?,” <https://vn.sputniknews.com/vietnam/202004248971160-lhq-ton-vinh-viet-nam-la-nuoc-dau-tien-chien-thang-covid-19/>, truy cập ngày 27/4/2020.
4. Trọng Thuấn. 25/4/2020. “Tạp chí Mỹ: Có nhiều bài học từ thành công chống dịch của Việt Nam”, <https://zingnews.vn/tap-chi-my-co-nhieu-bai-hoc-tu-thanh-cong-chong-dich-cua-viet-nam-post1077452.html>, truy cập ngày 27/4/2020.
5. Trần Trọng. 13/4/2020. “Đại dịch COVID-19 sẽ thay đổi vĩnh viễn trật tự thế giới”, <https://nhipcaudautu.vn/the-gioi/dai-dich-covid-19-se-thay-doi-vinh-vien-trat-tu-the-gioi-3334215/>, truy cập ngày 27/4/2020.